

Senegal,

mrs. Van Ittersum van de International School of Dakar

Marieke is net een jaar oud als we de talencursus Frans van drie maanden starten als voorbereiding op een verblijf in Dakar, de hoofdstad van Senegal. Het is dan 1981 en we hebben nog maar twee kinderen. Maar na bijna zeven jaar op Texel is de schok groot. Ik ben natuurlijk mijn werk als docente aan de Rijksscholengemeenschap in Den Burg kwijt, maar ik denk: als ik daar ook iets kan doen in het onderwijs, zou dat toch wel leuk zijn. Maar het is de eerste tijd toch even wennen in Dakar.

We houden ons aan de medische voorschriften. We slikken permanent chloroquine tegen malaria en elke zes maanden ontwormen we de kinderen – en dat is ook echt nodig. Maar er zijn ook (goedbedoelde) adviezen uit de hoek van de expats, die we onplezierig vinden. We moeten 'bewaakt' worden. De wacht die we daarvoor inhuren in ons eerste huis, zit 's nachts met een enorm gekromd mes onder het slaapkamerraam. Daar maken we na een week een einde aan. Het is helemaal niet fijn en er kan toch niemand naar binnen, want alle ramen in heel Dakar zijn van tralies voorzien. Alle huizen zijn bovendien verborgen achter een hoge muur, die afgesloten is met een stalen poort. Toch wordt er zo af en toe het een en ander door de tralies naar buiten gehengeld, net zoals het dus wel een goed idee is om iemand op een stoeltje onder de was te posteren als die buiten in de tuin aan de lijn hangt. Anders is de was verdwenen.



We maken kennis met duizenden kakkerlakken tot 10 cm groot. We verhuizen. Daar zijn kleinere en er zijn er veel minder. Totdat we een keer de gordijntjes die ik in de kinderkamer opgehangen heb (wat dus een erg dom idee is), dicht willen doen. Honderden kakkerlakken vallen eruit. Maar tegen die tijd hebben we allang geleerd dat je die vrij eenvoudig kunt platstampen. Claudia, onze 'bonne' doet elke dag alle vloeren nat met een agressief goedje. Alles wat we dragen, moet van binnen en van buiten gestreken worden. Ook dat leer je snel, als je erachter komt dat er op een gegeven moment een centimeter grote larven ingegraven zitten in kleine kinderarmpjes. Echt vervelend vind ik het dat ik Roeland altijd mee moet nemen naar de markt. Dan ben ik namelijk 'begeleid' en dat moet in deze islamitische wereld, wil je als vrouw tenminste rustig rond kunnen lopen.

Maar ik vind werk. Ik ga als 'teacher' aan de gang op de Pre-school van de International School of Dakar, voertaal Engels. In mijn klasje zitten 15 peuters en kleuters met negen nationaliteiten.

Sommigen spreken geen Engels en geen Frans. Maar o, wat is het leuk. En het is van acht uur 's morgens tot één uur 's middags. Dat zijn nog eens werktijden. We hebben een ervaren schoolhoofd, een zeer pittige dame uit Zuid-Afrika die alles bij elkaar kan ritselen. Zo staat er een zwetende kerstman op het dak van de school vlak voor de kerstvakantie en mogen al mijn kindjes *zelf* op een handnaaimachine grote, rode katoenen kerst-sokken maken. Hun naam wordt erop geplakt met uit Kaapstad ingevlogen glitter. Een schoolproject. De sokken van Roeland en Marieke hebben we nog.

De kinderen in mijn klasje komen overal vandaan. Er zijn heel wat kinderen van diplomaten bij. Dat pakt niet altijd gunstig uit. Twee broertjes, zoontjes van de Nigeriaanse ambassadeur die elke ochtend aangevoerd worden door hun chauffeur in een dikke Mercedes zijn een hoofdpijndossier. Wat een verwende, agressieve kereltjes, zo klein als ze zijn. En hun chauffeur geeft geen krimp als ze hem bij het ophalen schoppen, bijten of bespugen, dus het kost enige overredingskracht om ze bij te brengen dat wij in de klas niet zo met elkaar omgaan. En nee, je mag ook geen zand in iemands ogen gooien. Het is bepaald een opluchting als ik ringwormen constateer op hun hoofdjes en ze acuut naar huis gestuurd worden. Ringworm (het is eigenlijk een schimmel) is immers heel besmettelijk. En omdat ze op de ambassade weigeren de jongetjes te laten behandelen, zien we ze niet meer terug en daar ben ik niet rouwig om.

Ook kan ik een middag per week naar een koranschool buiten Dakar om daar Engels en 'creativiteit' te geven. Het is een internaat voor weeskinderen. Er zitten vijftig jongens in mijn 'klas' in leeftijd variërend van vijf tot vijftien (meisjes zijn uitgesloten). Ze zitten in het zand, want de enige stoel is voor mij en vloeren zijn er niet. Er is niets. Ik regel een schoolbord. En schriftjes en potloden. En omdat ze gewend zijn alles te leren door het gezamenlijk op te zeggen, beginnen we met het Engelse alfabet. De kinderen slapen op grote slaapzalen en al hun persoonlijke bezittingen kunnen in een schoenendoos. Speelgoed is er niet. Maar de International School heeft zoveel, daar kan ik toch wel wat van meenemen? Maar dat blijkt dan weer niet de bedoeling, want de jongens zijn hier om te leren. Het is wel heel bijzonder. Als ik een keer een collage wil maken in groepjes, worden mijn meegebrachte (westerse) tijdschriften aan een zorgvuldig onderzoek onderworpen en alle controversiële afbeeldingen worden eruit gescheurd. Ik blijf er komen, tot ik wel heel zichtbaar zwanger ben van Merlijn.

Geri werkt voor de FAO. Hij onderzoekt de biomassa in de Ferlo, een gebied grenzend aan de Sahara in het noorden van Senegal, dat zwaar begraasd wordt. Van elke vier weken is hij er eentje weg. Hij schaft een 'brousse-kist' aan om eten mee te nemen: blikjes sardientjes en corned beef. Hij slaapt buiten op een veldbed met een muggennetconstructie eroverheen. En hij laat er een hut bouwen van gras en takken. Elke keer komt hij vermagerd en rood van het stof en zand terug. Ook wordt hij een keer gebeten door een scorpioen. En een keer scheert hij vanwege de hitte zijn baard en snor af. Maar dat valt niet goed bij het thuisfront. Marieke kijkt hem effen aan en blijft een eind uit zijn buurt. Als hij na een uur weken in bad zich in de slaapkamer terugtrekt voor een siësta, trekt ze me mee naar de huiskamer. Ze wil weten waarom die meneer in het grote bed ligt en waar papa moet slapen als die straks thuiskomt. Ik vind dat erg grappig.

Toch is de stationering in de hoofdstad van Senegal een post van grote luxe. Er zijn supermarkten waar echt alles te koop is. Veel is Frans, natuurlijk, er is bijvoorbeeld een keur aan Franse kazen te krijgen en op elke hoek van de straat is een klein verkooppunt van verse baguettes, want iedereen in Senegal eet stokbroden. Soms is het echt raar, met Pasen krijgen we bij de supermarkt kleine kuikentjes in drie kleuren als 'attentie'. En het is een hoofdstad, dus er is een Nederlandse ambassade, waar op 5 december Sinterklaas in hoogsteigen persoon langskomt om de kinderen een kadootje te geven. Dat is ook een bizarre bijeenkomst. Er was zoveel strooigoed dat de kinderen er overheen liepen. Maar we zagen veel meer gevallen van bespottelijke luxe. De auto van de

ambassadeur werd gewassen met mineraalwater uit flessen. En toen ik bevallen was van Merlijn, had ik (in de privékliniek) de beschikking over een zwart marmeren ligbad. Geri werd bij die gelegenheid door iedereen uitbundig gefeliciteerd, want het was een jongen. Hij kreeg een fles jenever van de ambassade, waar hij zeer tevreden over was. En dat alles is heel merkwaardig in een land dat zodra je buiten de hoofdstad komt, ook heel arm is.

Na ruim twee en een half jaar gaan we er weg. Roeland en Marieke spreken inmiddels ook Engels en Frans. We gaan een nieuw avontuur tegemoet. In India. Maar dat is weer een ander hoofdstuk.